

N:o 51.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1909, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel för beredande af hyresersättning åt boställshafvare i f. d. Indebetouska huset.

(I. A.)

I en till Riksdagen den 12 februari 1909 aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 50) har Kungl. Maj:t under åberopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, *dels* att af den köpeskilling, som inflyter vid försäljning af den statsverket tillhöriga egendomen n:o 1 i kvarteret Sjöhästen i Klara församling i Stockholm, må, utöfver det anslag om högst 24,200 kronor, som 1907 års Riksdag anvisat till beredande af hyresersättning åt de i f. d. Indebetouska huset boende personer för den tid, de på grund af ombyggnad af nämnda hus vore förhindrade disponera för dem däri afsedda lägenheter, för samma ändamål utgå ytterligare högst 6,320 kronor, *dels ock* att medel för nämnda ändamål må, i den mån sådant kan blifva nödigt och, om så finnes behöfligt, redan under innevarande år, efter Kungl. Maj:ts bepröfvande af tillgängliga medel förskjutas.

Departementschefens yttrande i ärendet till ofvanberörda statsrådsprotokoll är af följande lydelse:

»På därom af Kungl. Maj:t gjord framställning medgaf 1907 års Riksdag enligt skrifvelse den 10 april samma år, att den för kungl.

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 4 Saml. 1 Afd. 33 Häft. (N:o 51.)

hofhållningens räkning disponerade tomten n:o 1 i kvarteret Sjöhästen i Klara församling i Stockholm finge för kronans räkning försäljas äfvensom i sammanhang därmed, att af de medel, som inflöte vid försäljning af nämnda egendom, finge utgå, bland annat, dels till uppförande å egendomen n:o 3 i kvarteret Europa i Nikolai församling i Stockholm af ny byggnad till kungl. hofhållningens disposition i stället för det därstädes befintliga f. d. Indebetouska huset högst 470,000 kronor, dels ock till beredande af hyresersättning åt de i nämnda hus boende personer för den tid, de på grund af byggnadsarbetet vore förhindrade disponera för dem afsedda lägenheter i samma hus, ett belopp af högst 24,200 kronor; och skulle medel för nyssnämnda ändamål få, i den mån sådant kunde blifva nödigt och, om så funnes behöfligt, redan under år 1907, efter Kungl. Maj:ts bepröfvande af tillgängliga medel förskjutas.

Vid underdånig föredragning af berörda skrifvelse den 26 april 1907 anbefalldes Kungl. Maj:t öfverintendentsämbetet att, efter samråd med riksmarskalksämbetet, upprätta och till Kungl. Maj:t inkomma med fullständigt förslag till uppförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af arkitekten hos öfverintendentsämbetet E. Josephson utarbetad plan, å sistnämnda egendom af ifrågavarande nybyggnad. Sedan detta förslag inkommit till Kungl. Maj:t, fann Kungl. Maj:t enligt nådigt beslut den 8 november 1907 godt bemyndiga öfverintendentsämbetet att gå i författning om utförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med samma förslag af ifrågavarande nybyggnad för en kostnad ej öfverstigande förenämnda belopp 470,000 kronor, med iakttagande bland annat, att den nya byggnaden senast den 1 oktober 1909 skulle öfverlämnas till hofhållningens disposition; och anbefalldes statskontoret att förskottsvis af under händer varande medel till öfverintendentsämbetet, i mån af rekvisition, utbetala för arbetenas utförande erforderliga medel intill nyssberörda belopp, att ersättas af den vid blifvande försäljning af egendomen n:o 1 i kvarteret Sjöhästen inflytande köpeskilling.

Vidkommande därefter dispositionen af det till hyresersättning åt boställshafvarna i f. d. Indebetouska huset anslagna belopp tillåter jag mig erinra, att, sedan anmaldt blifvit, att samma boställshafvare uppsagts till afflyttning från sina lägenheter i nämnda hus senast den 1 oktober 1907, Kungl. Maj:t, på särskilda af riksmarskalksämbetet därom gjorda framställningar, anbefallt statskontoret att förskottsvis af under händer varande medel till riksmarskalksämbetet på rekvisition och mot redovisning i behörig ordning utanordna dels enligt nådigt bref den 4 oktober 1907 ett belopp af högst 12,100 kronor, att af riksmarskalksämbetet användas till beredande af ersättning åt ifrågavarande, till afflyttning

från f. d. Indebetouska huset uppsagda personer, för hvad dessa visade sig hafva erlagt i hyra för annan bostad under ett års tid, räknadt från den 1 berörde oktober, dels ock enligt nådigt bref den 30 oktober 1908 ett belopp af högst 10,185 kronor, att af ämbetet användas till beredande af ersättning åt de i en af ståthållareämbetet på Stockholms slott aflämnad uppgift upptagna personer för hvad dessa visade sig hafva erlagt i hyra för bostad under ett års tid, räknadt från den 1 oktober 1908. Och skulle hvad statskontoret enligt nämnda nådiga bref komme att förskjuta ersättas af den vid blifvande försäljning inflytande köpe-skillingen för förenämnda fastighet n:o 1 i kvarteret Sjöhästen.

I underdånig skrifvelse den 20 oktober 1908 har emellertid öfverintendentsämbetet nu anmält, att hinder möta att till hofhållningens disposition vid föreskrifven tid öfverlämna den nya byggnaden å tomten n:o 3 i kvarteret Europa. I sådant afseende anför ämbetet, att med anledning af den befallning, ämbetet erhållit att verkställa omförmälda byggnadsföretag, ämbetet den 1 februari 1908 med byggmästaren Olof Holst afslutat kontrakt angående byggnadens uppförande. I detta kontrakt hade träffats, bland andra, följande bestämmelser nämligen, *att* byggnaden skulle vara under tak med taktäckningen fullt färdig senast den 15 november 1908 och i helt och hållet färdigt skick aflämnad senast den 1 september 1909, *samt att*, därest dröjsmål med arbetets fullbordande inom föreskrifna tider skulle föranledas af ogynnsam väderlek, strejk eller lockout eller andra orsaker, som af entreprenören hvarken kunnat förutses eller förhindras, entreprenören skulle äga att hos öfverintendentsämbetet göra framställning om förlängning af arbetstiden och, om sådan hemställan befunnes grundad på giltiga skäl, erhålla den tillökning i tiden för arbetets slutförande, som kunde af omständigheterna skäligen påkallas.

I en till öfverintendentsämbetet ställd, den 15 oktober 1908 dagtecknad skrift, hade — anför ämbetet vidare — byggmästaren Holst, med erinran att härstädes under tiden från den 1 april till den 27 juli 1908 pågått lockout inom byggnadsfacket, anhållit, att honom måtte på grund af nämnda omständighet och af för entreprenören gällande kontraktsbestämmelser medgifvas förlängning i tiden för här omhandlade arbetes fullbordande med en lika tidslängd som den, hvarunder lockouten varat, eller från den 1 september till den 27 december 1909.

Denna byggnadsentreprenörens begäran hade i stöd af förut omförmälda, på förevarande fall tillämpliga kontraktsbestämmelser af öfverintendentsämbetet bifallits, hvadan alltså genom den timade arbetsnedläggelsen föranledts, att byggnadsarbetet i fråga icke kunde blifva

fullbordadt förrän med utgången af år 1909. Den viktigaste förutsättningen för att arbetet skulle blifva färdigt å i entreprenadkontraktet bestämd tid vore emellertid, att byggnaden stode under tak på den härför i samma kontrakt stadgade, förut angifna dag, på det att uppförandet af byggnadens tegelmurar, hvilket arbete af såväl tekniska som hygieniska skäl helst borde verkställas under sommarmånaderna med deras härför tjanliga väderlek och ej vintertid, kunde komma att utföras på för arbetet lämplig årstid. Men så kunde numera på grund af den uppkomna rubbningen i arbetsplanen icke ske, därest byggnaden skulle stå färdig redan vid slutet af år 1909. Under åberopande af nu nämnda förhållande och då i allt fall ifrågavarande byggnad icke kunde till bruk af vederbörande upplåtas på förut bestämd dag, har öfverintendentsämbetet såsom sin åsikt uttalat, att, för att oftanämnda byggnad måtte blifva fullt solidt uppförd, densamma icke borde beräknas vara fullbordad förrän under sensommaren år 1910, äfvensom i anslutning härtill tillstyrkt, att förlängning i den nu stadgade tiden för nybyggnadens öfverlämnande till hofhållningens disposition finge medgifvas, exempelvis, till senast den 1 oktober 1910 eller ett år senare än ursprungligen afsetts.

Öfver denna framställning har riksmarskalksämberet den 7 december 1908 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, därmed öfverlämnats ett på anmodan af ämbetet utaf ståthållareämbetet på Stockholms slott, efter samråd med Eders Kungl. Maj:ts förste hofmarskalk, i skrifvelse den 19 november samma år afgifvet yttrande i ärendet. I nämnda skrifvelse har ståthållareämbetet förklarar, att ståthållareämbetet icke hade något att erinra mot att tiden för byggnadens öfverlämnande utsträcktes till den tidpunkt, som öfverintendentsämbetet under nuvarande förhållanden ansåge erforderlig för byggnadens fullt solida uppförande, dock under förutsättning att, i likhet med hvad under den hittillsvarande delen af byggnadstiden ägt rum, hyresersättning bereddes jämväl för hyresåret 1 oktober 1909—1 oktober 1910 åt de personer, som på grund af byggnadsarbetet vore förhindrade att disponera för dem afsedda lägenheter uti ifrågavarande hus, eller, i händelse af dödsfall eller afskedstagande för någon af sagda personer, åt den tjänsteinnehafvare, som ägde inträda i den affidnes eller afskedades bostadsrättigheter.

Rörande beloppet af den sålunda behöfliga hyresersättningen har ståthållareämbetet vidare meddelat, att sådan ersättning under hyresåret 1 oktober 1907—1 oktober 1908 utgått med 10,135 kronor; och då för nu löpande hyresår anvisats högst 10,185 kronor, hade för ifrågavarande ändamål disponerats tillsammans 20,320 kronor, hvilket belopp med

3,880 kronor understege det af Riksdagen för samma ändamål beviljade anslaget, högst 24,200 kronor. Ståthållareämbetet, som förutsatte, att samma föreskrift som hittills skulle komma att meddelas beträffande utbetalning af blifvande hyresersättning, eller att vederbörande ersättnings-tagare icke ägde uppbära ersättning för mer än hvad de visade sig verkligen hafva erlagt i hyra för annan bostad under hyresåret, funne sig med anledning däraf ej kunna bestämdt beräkna det erforderliga beloppet, men ansåge, att ett anslag af 11,000 kronor vore fullt tillräckligt. På grund häraf hemställde ståthållareämbetet, att, om öfverintendentsämbetets framställning om byggnadstidens utsträckning till den 1 oktober 1910 blefve af Kungl. Maj:t bifallen, nådig proposition måtte aflätas till Riksdagen om beviljande af ett anslag af högst 11,000 kronor, att utgå från inflytande medel vid skeende försäljning af tomten n:r 1 i kvarteret Sjöhästen samt att redan under år 1909 efter Kungl. Maj:ts nådiga pröfning användas till betalande af hyresersättning under hyresåret 1 oktober 1909—1 oktober 1910 åt personer, tillhörande de kungl. hof-, livré- och slottsstaterna, för mistning af bostäder i f. d. Indebetouska huset.

Med instämmande i hvad ståthållareämbetet sålunda anfört har riksmarskalksämbetet tillstyrkt bifall till öfverintendentsämbetets ifrågasvarande framställning, under förutsättning att hyresersättning jämväl för hyresåret 1 oktober 1909—1 oktober 1910 blefve, på sätt ståthållareämbetet hemställt, beredd åt de personer, som genom f. d. Indebetouska husets ombyggande ginge miste om bostäder därstädes, för hvad de visat sig hafva erlagt i hyra för annan bostad under det ifrågasvarande hyresåret.

I sammanhang härmed framhåller riksmarskalksämbetet, att såsom en följd af den sålunda ifrågasatta förlängningen af byggnadstiden å f. d. Indebetouska husets tomt jämväl den tidpunkt måste framflyttas, då hufvudbyggnaden å egendomen n:o 1 i kvarteret Sjöhästen skulle öfverlämnas till statsverket. De där befintliga bostadsvåningarna för Eders Kungl. Maj:ts förste hofmarskalk och Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofmarskalk kunde naturligtvis ej blifva lediga, förrän de för nämnda funktionärer afsedda nya boställsvåningarna i nybyggnaden å f. d. Indebetouska husets tomt blifvit färdiga till begagnande; och den förut beräknade tidpunkten för den förstnämnda byggnadens öfverlämnande till statsverket, eller den 1 oktober 1909, torde således böra framflyttas i samma mån som förlängning medgäfves i byggnadstiden för nybyggnaden å f. d. Indebetouska husets tomt.

I anledning af hvad riksmarskalksämberet sålunda anført har öfverintendentsämberet på grund af nådig remiss afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, däri ämberet såsom sin åsikt uttalat, att ett uppskof på ett år med den beslutade försäljningen af egendomen n:o 1 i kvarteret Sjöhästen icke, särskildt med hänsyn till för närvarande rådande tryckta penningetider, syntes kunna verka menligt på försäljningspriset, hvarför mot ett tillhandahållande åt statsverket för sagda ändamål af nyssnämnda fastighet så mycket senare som ifrågakäldt blifvit, icke torde vara något att erinra, och har det synts ämberet, som om det försäljningspris, som kunde för sistnämnda fastighet påräknas, skulle lämna tillgång till bestridande af, förutom redan bestämda utgifter, jämväl nu begärda ytterligare hyresersättningar.

Departements-
chefens
yttrande.

Vid aflåtandet af Kungl. Maj:ts proposition till 1907 års Riksdag angående försäljning af egendomen n:r 1 i kvarteret Sjöhästen m. m. förutsattes, såsom af det därvid förda statsrådsprotokollet framgår, att ombyggnaden af f. d. Indebetouska huset skulle draga en tid af två år, att den nya byggnaden, däri ersättning jämväl skulle beredas för de lokaler, som i förstnämnda egendom vore disponerade för annat ändamål än det däri inrymda hofstallet, nämligen för två hofmarskalksvåningar, skulle kunna till hofhållningens disposition öfverlämnas den 1 oktober 1909, samt med afseende å dispositionen af förstnämnda egendom, att stallägenheterna skulle utrymmas år 1908 och egendomens öfriga lägenheter i bostadsbyggnaden vid Jakobsgratan, däribland öförmälda hofmarskalksvåningar, före oktober år 1909. Då de föreslagna anordningarna i sin tur förutsatte, att under de två år, det Indebetouska huset till följd af ombyggnaden icke kunde stå till hofförvaltningens disposition, hyresersättning utginge till dem, hvilka där för det dåvarande hade sig boställslägenheter upplåtna, föreslogs, att för dylikt ändamål måtte, i enlighet med af riksmarskalksämberet i sådant afseende gjorda beräkningar, anvisas högst 24,200 kronor.

Sedan Riksdagen, på sätt redan angifvits, bifallit Kungl. Maj:ts förslag i fråga om försäljningen af egendomen n:r 1 i kvarteret Sjöhästen samt nybyggnad af f. d. Indebetouska huset och beredande af hyresersättning åt sist öförmälda personer, hade öfverintendentsämberet på grund af nådigt bemyndigande med enskild byggmästare kontraherat om byggnadsarbetets utförande i den ordning, att den nya byggnaden skulle hafva kunnat ställas till hofförvaltningens disposition vid ingången af oktober månad innevarande år. Enligt kontraktet skulle nämligen byggnaden vara under tak med taktäckningen fullt färdig senast den

15 november 1908 och i helt och hållet färdigt skick aflämnad senast den 1 september 1909. På grund af mellankommande hinder har emellertid, såsom öfverintendentsämbetet anmält, byggnadsarbetet legat nere under nära fyra månader våren och sommaren år 1908. Detta hinder i arbetet har varit af beskaffenhet att jämlikt bestämmelserna i kontraktet medföra rätt för byggmästaren att erhålla uppskof med arbetets slutförande. Byggnaden kan därför icke till hofförvaltningen öfverlämnas inom den i propositionen förutsatta tid. Och då af hvad öfverintendentsämbetet anfört framgår, att det icke utan risk för byggnadens soliditet låter sig göra att få byggnaden i beboeligt skick före sommaren år 1910, synes det mig, som om intet annat återstår än att, på sätt öfverintendentsämbetet hemställt, uppskjuta tidpunkten för byggnadens öfverlämnande till hofhållningen till hösten 1910.

Ett sådant uppskof med slutförandet af ifrågavarande nybyggnadsarbete strider i viss mån mot de för omförmälda proposition gifna förutsättningar. I den nya byggnaden skulle, såsom redan angifvits, hafva från den 1 oktober 1909 beredts hofhållningen ersättning för bostadsutrymme i f. d. Indebetouska huset och för hofmarskalksvåningarna i egendomen nr 1 i kvarteret Sjöhästen. Hvad nämnda våningar beträffar, kan, synes det mig, saken utan olägenhet ordnas på det sätt, att desamma fortfarande intill september månads utgång år 1910 få disponeras af hofhållningen. Med försäljningen af sistnämnda egendom lär nämligen i allt fall böra anstå någon tid i afvaktan på bättre konjukturer. Om lämpligt tillfälle till försäljning skulle yppa sig före sistnämnda tidpunkt, torde det dock icke blifva så tidigt, att tidsskillnaden mellan köpets afslutande och tillträdet af bostadsbyggnaden vid Jakobsgatan skulle med afseende å köpeskillingen få någon betydelse.

Vidkommande de gamla boställslägenheterna i f. d. Indebetouska huset hade, såsom jag redan angifvit, till grund för beräkningen af hyresersättningen till boställshafvarna under ombyggnadstiden lagts hyreskostnaderna för allenast två hyresår. Visserligen har icke hela det i sådant afseende anslagna belopp, högst 24,200 kronor, behöft anlitas. På sätt utredningen visar, återstår af samma belopp såsom odisponerad en summa af 3,880 kronor. Men denna summa är uppenbarligen icke tillräcklig till bestridande af hyreskostnader för hyresåret 1909—1910. Hyresersättningen för hyresåret 1907—1908 har nämligen uppgått till 10,135 kronor och för hyresåret 1908—1909 har anvisats högst 10,185 kronor. Under sådana förhållanden synes mig hyresersättningen för hyresåret 1909—1910 kunna beräknas till i rundt tal 10,200 kronor, därvid såsom hittills torde få utanordnas ersättning

allenast för hvad vederbörande visa sig hafva erlagt i hyra för annan bostad under hyresåret. Utgår man från nu gjord beräkning blir bristen i omnämnda anslag 6,320 kronor. Jag anser mig därför böra föreslå, att för samma ändamål, därför nyssnämnda anslag beviljats, måtte hos Riksdagen äskas ett ytterligare anslag till sist angifna belopp.

Detta belopp torde liksom det i förevarande afseende redan beviljade anslag böra utgå ur köpeskillingen för egendomen n:r 1 i kvarteret Sjöhästen. I fråga om dispositionen af nämnda köpeskillning tillåter jag mig erinra, hurusom enligt Riksdagens skrifvelse den 10 april 1907 ur samma köpeskillning skola för olika ändamål utgå sammanlagdt 1,072,200 kronor. Läggas härtill nyss angifna belopp 6,320 kronor, skulle af köpeskillingsmedlen vara på förhand disponerad en summa om 1,078,520 kronor. Att blifvande köpeskillning för ifrågavarande värdefulla egendom äfven skall förslå till täckande af nämnda summa, håller jag för alldeles säkert.»

*Utskottets
yttrande.*

Af den i ärendet lämnade utredningen har utskottet funnit till fullo ådagalagdt, att det uppskof med fullbordandet af ifrågavarande ombyggnad af f. d. Indebetouska huset, som föranledt Kungl. Maj:ts förevarande framställning, varit vålladt af omständigheter, som icke stått för vederbörande att hindra; och då vid sådant förhållande ytterligare hyresersättning synes böra af statsverket beredas de boställshafvare i nämnda hus, som till följd af ombyggnaden allt fortfarande äro förhindrade att disponera de för dem afsedda lägenheterna i huset, samt utskottet icke funnit anledning till erinran mot det begärda anslagets belopp, får utskottet, som anser lämpligt, att ifrågavarande anslag, i likhet med förut för ändamålet beviljade medel, utgår af den blifvande köpeskillingen för den statsverkets tillhöriga egendomen n:o 1 i kvarteret Sjöhästen här i staden, hemställa,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, må medgifva, *dels* att af den köpeskillning, som inflyter vid försäljning af den statsverket tillhöriga egendomen n:r 1 i kvarteret Sjöhästen i Klara församling i Stockholm, må, utöfver det anslag om högst 24,200 kronor, som 1907 års Riksdag anvisat till beredande af hyresersättning åt de i f. d. Indebetouska huset boende personer för den tid, de på grund af ombyggnad af nämnda hus vore förhindrade disponera för dem däri afsedda lägenheter,

för samma ändamål utgå ytterligare högst 6,320 kronor, *dels ock* att medel för nämnda ändamål må, i den mån sådant kan blifva nödigt och, om så finnes behöfligt, redan under innevarande år, efter Kungl. Maj:ts bepröfvande af tillgängliga medel förskjutas.

Stockholm den 19 mars 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
